

F. t. beslutn. om en reform af de grundlæggende skoleuddannelser.

lærings- og studieteknik, samarbejds- og fremstillingsevne m. v. — og dels åbner mulighed for en friere udfoldelse af fantasi og talent inden for det praktisk-æstetiske område.

Hvad der derimod må tages afstand fra på de pågældende alderstrin, er en undervisning, der i sin helhed — som den fremtræder for den enkelte elev — er så ensidig eller *specialiseret*, at den påvirker elevens erhvervsvalg i en bestemt retning og afskærer ham fra en række andre uddannelsesmuligheder.

I det som bilag 10 til betænkningen optagne notat om bl. a. skolernes erhvervsbetonede undervisning er disse synspunkter yderligere uddybet (side 133 fg.).

Udvalget omtaler dernæst selve differentierings-spørgsmålet og fastslår, at det på baggrund af de seneste års erfaringer i skolen vil være rigtigt at udskyde en egentlig klassedeling til efter det 9. skoleår, således at den såkaldt organisatoriske differentiering (opdeling af eleverne til undervisning af forskelligt indhold) begrænses til de valgfri og de niveaudelte fag, som forudsættes tilsammen kun at optage en mindre del af den samlede undervisningstid. Endelig omtales det, hvilke konsekvenser indførelsen af en sådan enhedspræget skoleform vil få for spørgsmålet om uddannelsens afslutning (prøver, afgangsbeviser m. v.): Også dette spørgsmål er nærmere belyst i betænkningens bilag 10, afsnit B. 3.

Derimod har udvalget ikke anset det som sin opgave i denne forbindelse at gøre nærmere rede for de principielle synspunkter og erfaringer, der ligger til grund for dets tilslutning til enhedsskoleformen, således som den kendes bl. a. i Sverige. (Om den nye svenske skoleordning henvises til det herom udarbejdede notat, betænkningens bilag 4, side 82 fg.).

En detaljeret udredning af *differentierings-spørgsmålet* i alle dets aspekter vil utvivlsomt også i denne sammenhæng føre for vidt. Nogle hovedtræk af problematikken skal dog omtales.

I sin enkleste form er problemet lige så gammelt som skolen selv. Så længe formålet alene er at sikre udvælgelsen og den bedst mulige uddannelse af de teoretisk begavede elever, og så længe denne uddannelses kvalitet alene måles på græden af kundskabstilegnelsen, kan man overvejende indskrænke sig til at diskutere *tidspunktet* og *grundlaget* for skolens placering af eleverne i to — evt. flere — *adskilte* eller i det væsentlige adskilte skoleafdelinger. Argumenterne er velkendte. De drejer sig om risikoen for og ulemperne ved fejlplaceringer og om mulighederne for at undgå dem eller i det mindste

afbøde virkningerne deraf gennem omplacerings- anordninger eller successive løsninger.

Det er den nyere uddannelsesforsknings fortjeneste, at denne diskussion i dag må anses for om ikke forældet, så dog i hvert fald utilstrækkelig nuanceret. Kravet om, at *alle* børn skal sikres adgang til at uddanne sig efter deres evner og interesser, og den stadig større vægt, der tillægges børnenes *socialt opdragelse* i skolen, har skabt et andet udgangspunkt for debatten om den almene uddannelses organisatoriske struktur. Endvidere har den voksende erkendelse af *elevmotivationens* betydning for skolearbejdet spillet en afgørende rolle.

Når ønsket om en friere adgang til de efterfølgende uddannelser ses i sammenhæng med den almindelige tendens til forlænget skolegang og uddannelse — en udvikling, der i øvrigt i sig selv betinger et friere erhvervsvalg for den enkelte — forekommer det indlysende, at skolen ikke kan opretholde en deling af eleverne på et relativt tidligt tidspunkt, som på forhånd afskærer henvendelsen af dem fra en række videregående uddannelser. Hertil kommer, at man med rette kan tvivle om, hvorvidt den opdeling, der sker allerede efter det 7. skoleår, i faglig og kundskabsmæssig henseende fortsat er tilstrækkelig begrundet i hensynet til de pågældende uddannelser. Den stadige forøgelse og hurtigere forældelse af kundskabsstoffet gør tilegnelsen af en vis mængde realviden som „parate“ kundskaber til et formål af begrænset værdi. Langt større vægt må der lægges på at optræne elevernes indlærings- og fremstillingsevne og på at udvikle deres samarbejdsevne, tolerance og menneskelige forståelse. At denne såkaldt sociale opdragelse fremmes bedst i uensartet sammensatte klasser, hvor det oprindelige fællesskab søges fastholdt længst muligt, er i dag den overvejende opfattelse, som bekræftes af en række undersøgelser og praktiske erfaringer.

Ønsket om at motivere eleverne i højere grad for arbejdet i skolen har været afgørende ikke blot for anerkendelsen af selve princippet om elevernes eget valg af skoleuddannelse, men også for overvejelserne om, hvilke valgmuligheder skolen i så henseende bør tilbyde. Man tilstræber i så vidt udstrækning som muligt at imødekomme elevernes faglige interesser. For så vidt disse interesser går i retning af specielle erhvervs- eller arbejdsområder, kan der heri ligge en modsætning til princippet om at undgå erhvervs-mæssig specialisering. Der synes imidlertid nu at være enighed om, at den erhvervsbetonede undervisning må tilrettelægges som bredt orienterende kurser og i øvrigt holdes inden for en begrænset del af den samlede undervisningstid.